

Visita a The Dublin Writers Museum i The James Joyce Museum

20-12-2007

The Dublin Writers Museum

El viatge a Dublín rutlla amb normalitat. A més, mentre que a Barcelona plou, a Dublín hi fa un temps acceptable, per als dublinesos bo, entre sol i núvol, tot i que no tardarà a sortir una lluna brillant.

Havia establert comunicació per e-mail amb un tal Mr. Nicholson, que es va definir com a conservador però apte per mostrar-me el museu, ja que la directora, que també és directora de l'Entitat de Turisme de Dublín, va molt atrafegada i per desgràcia el dia 20 no hi podia ser. A més, si jo feia un esforç, s'oferia a ensenyar-me també el James Joyce Museum, del qual també era conservador i on seria el dia 21.

El Dublin Writers Museum està, darrere d'un teatre que fa una mena de rotonda i té un nom d'hotel, Ambassador, al capdamunt de la Parnell Square, coronant l'avinguda O'Connell, la principal artèria al nord del riu Liffey. Està situat en una gran casa de pisos senyorial del segle XVIII (del 1714, per ser exactes), al costat de l'Irish Writers Center, de caràcter associatiu. Per accedir-hi es creua una reixa i es pugen unes escaletes per entrar en un petit rebedor on hi ha el taulell de venda d'entrades i un parell de taules amb sengles ordinadors.

M'adreço a la senyora que dispensa entrades i li pregunto si puc veure Mr. Nicholson. El té just darrere seu, em diu la senyora. Em giro i veig un senyor assegut darrere un dels ordinadors que havia pres per un ordenança en entrar. Mr. Nicholson té cara de conill i em somriu.

Ens saludem. Mr. Nicholson sembla un personatge sortit d'un llibre de Joyce. Prim, alt, de certa edat, encorbatat però jovial, porta un bigotet rossenc en una cara allargada i unes ulleres d'estructura metàl·lica prima.

La conversa transcorre en anglès. Com sempre que parles amb un britànic, t'has de preparar per entendre només al voltant d'un trenta per cent del que diu, malgrat que acostuma a ser prou perquè et facis una idea bastant completa del que t'explica (sempre que no se li acudeixi preguntar-te alguna cosa de l'explicació). Engego la meva bateria de preguntes.

M'explica que ell és al museu des del principi. Aquest museu és una iniciativa d'un personatge del qual no recordo el nom dels anys seixanta, però el projecte no es va poder dur a terme fins a l'entrada a la Unió Europea, quan els fons de cohesió en van

permetre el finançament. Durant els anys vuitanta l'equip del museu es va dedicar a reunir material, a través de persones més o menys implicades amb els escriptors que s'hi havia de presentar. El museu es va obrir el 1991. Es tracta doncs d'un museu en què primer va venir el material i després, d'acord amb aquest, el projecte museològic, que s'ha limitat a una redistribució de l'espai, el treball de conservació i la presentació del material. Quan li pregunto pel plantejament museogràfic em mira sorprès i em convida a visitar el museu, però m'explica que el museu se centra en escriptors més o menys vinculats amb Dublín, tant poetes, com dramaturgs o novel·listes. Pel que fa a les activitats es limiten a lectures, visites guiades i workshops per a nens.

Iniciem la visita. El museu s'estructura en tres cossos. El davanter té dues sales a la planta baixa i dues al primer pis. Al mig hi ha la cafeteria, amb una glorieta vidrada envejable. Al tercer cos hi ha dues sales al primer pis.

El museu em decep en relació amb el record que en tenia. És molt petit. Mr. Nicholson m'explica que no és un problema d'espai sinó de fons per rehabilitar els espais.

A la primera sala de la planta baixa tenim des dels inicis de la literatura gaèlica fins al segle XX. Només la primera vitrina són mil anys de literatura. A la segona ja hi ha Johnatan Swift. La vitrina 7 és tota dedicada a Bram Stöcker.

La segona sala comença amb l'Abbey Theater i Yeats i arriba fins als més propers escriptors morts, Ó Cadhain, de qui diuen que ha escrit en gaèlic una novel·la millor que *Finnegans Wake*, Beckett i Ó Direán, el primer gran poeta gaèlic modern.

Omplen aquestes dues sales plafons explicatius en anglès, llibres, facsímils, documents, objectes, fotografies, etc.

La primera planta, on s'accedeix a través d'unes escales il·lustrades amb retrats de diferents lletraferits irlandesos, es divideix en dues sales. La primera és la sala de la senyora que va incitar a la creació del museu, amb el seu escriptori i objectes, i una biblioteca més aviat minsa de llibres d'escriptors irlandesos. La segona és l'antiga sala de ball, on avui es fan les activitats, com lectures, i s'exhibeixen les exposicions temporals, en uns enormes expositors de fusta i vidre que es van recuperar d'una antiga llibreria de Dublín que plegava. En aquests moments hi ha una exposició, consistent en exemplars de llibres, fotografies i documents, del poeta Gogarty, amic de Joyce en qui s'inspira el personatge Mulligan de l'*Ulisses*.

Travessada la cafeteria es pugen unes escales i s'accedeix al segon cos del museu, consistent en una sala d'exposició pictòrica, sense cap interès, i una sala dedicada a la literatura infantil. Aquesta sala, força interessant, és un mixt entre exposició, amb

plafons dels autors més coneguts amb il·lustracions gegants dels seus personatges més representatius, i sala de joc, amb recreacions de llibres gegants dels quals surten els personatges, o se'n reproduïxen escenes. Per exemple, em van cridar l'atenció les petjades d'un ós que sortien d'un llibre gegant i recorrien bona part de la sala. Crec que hem de posar tota la imaginació en aquest aspecte del museu, de manera que qualsevol idea és benvinguda.

La visita s'ha acabat. Veig dos greus inconvenients al museu irlandès. D'una banda, un enfocament excessivament turístic, basat en les grans figures de la literatura universal d'origen irlandès, com Swift, Wilde, Joyce, Beckett, i que té l'origen en la dependència econòmica de l'Entitat de Turisme de Dublín. De l'altra, un greu problema de finançament que es deu a la falta d'interès real pel museu de la institució de què depèn.

Retrobo Mr Nicholson al hall del museu, darrere el seu ordinador. Després d'explicar-li una mica el meu projecte, quan li pregunto quina mena de relacions creu que seria interessant que el seu museu mantingués amb el possible Museu de Literatura, em mira sorprès. M'adono que no se li havia plantejat mai la qüestió i que se li obre un món de possibilitats, encarades a exposicions temporals de caire general o a seminaris i conferències. M'explica com anar al James Joyce Museum i ens acomiadem fins a l'endemà.

21-12-2007

The James Joyce Museum

Fa un dia radiant. Surto de l'hotel, vora Saint Stephen Green, cap a quarts de deu i m'adreço a la Pearse Station. Deu fer molt de fred, vorejant els zero graus, perquè l'aigua dels bassals està gebrada, però el dia és magnífic, amb el cel blau i el sol que comença a tenyir les puntes de les teulades. Agafo un trenet molt agradable, com uns Ferrocarrils de la Generalitat que anessin a Sitges. Al cap d'unes estacions urbanes, de cop apareix el mar, un mar assolellat i encalmat en marea baixa. El trenet voreja els poblets de la costa. Baixo a Sandycove, com m'havia indicat Mr. Nicholson, i passejo vora el mar per una avinguda de vianants cap a la punta de la badia, on ja es veu la torre. Aquesta torre, que és on s'obre l'*Ulisses* de James Joyce, va ser construïda el 1804 pels anglesos ("british", que en diuen els irlandesos) que temien una invasió de Napoleó. A l'època de Joyce, Sandycove era un lloc d'estiueig de moda, i el poeta Gogarty, el mateix de l'exposició de Dublín, que és el Mulligan de la primera ratlla de l'*Ulisses*, va llogar la torre a l'exèrcit britànic, que ja no la podia mantenir.

Quan entro al museu, trobo Mr. Nicholson sol i sense corbata passant l'aspiradora. Tot amabilitat, comencem la visita. El museu és molt petit. Consisteix en una entrada on hi ha la botiga, la venda d'entrades i ja una part d'exposició amb diferents edicions joycianes, fotografies, cartes, etc. A continuació es penetra a la planta baixa de la torre, on, en un espai no superior als vint metres quadrats, s'apleguen objectes pertanyents a Joyce, com una guitarra, un bagul, la màscara mortuòria, etc., a més de fotografies. Enfilant unes escales de pedra tipus campanar es puja a la primera planta, una petita habitació ambientada tal com la tenia Gogarty quan la va llogar: una taula de campanya, un catre i una llar de foc, amb alguns objectes ací i allà. D'aquí es puja un altre tram d'escales i se surt a l'exterior de la torre, des d'on es dominen la badia i el mar, i on el Bloomsday es fan lectures de Joyce. Davant mateix de la torre, hi ha un edifici blanc modern de molt bon gust, més enllà els antics baluards, amb unes escales de ferro on es banyen Mulligan i el seu amic al principi de l'*Ulisses*, i al darrere l'ample mar. Exposats al vent i el sol d'aquest matí gèlid, a la meua pregunta, Mr. Nicholson m'explica que l'arquitecte que va construir la casa blanca, un dels primers edificis d'estil modern a Irlanda, va comprar la torre i s'hi van començar a fer reunions joycianes. Després es va crear una associació joyciana que va obrir el museu. Però aquesta associació va haver de dissoldre's fa un parell d'anys per manca de recursos i llavors l'Entitat de Turisme de Dublín va comprar el museu. Doncs així, li dic, només deu fer un parell d'anys que treballeu aquí. Mr. Nicholson somriu i diu: No, en fa trenta. Me'l miro sorprès i dic: Vós deveu ser un joycià. Torna a somriure i contesta: First and foremost. De cop i volta Mr. Nicholson ha esdevingut un personatge entranyable, sorgit no tant de les pàgines de Joyce com de les d'un Txèkhov o un Mann. Després resulta que el tal Mr. Nicholson va ser a Barcelona fa un parell d'anys i va visitar la Casa Museu Verdaguer i la casa de Joan Maragall. Penso que les meves preguntes d'ahir sobre projectes museològics i tot això li devien semblar pedants. Ens acomiadem i li prometo mantenir el contacte.

Baixo cap a la badia i m'assec al solet en un banc de pedra a prendre notes. Encara està tot glaçat, malgrat que ja són quarts de dotze. Observo esgarrifat que una mica més enllà algunes persones grans i mares amb nadons de cotxet es despullen i es fiquen al mar un darrere l'altre. Em resisteixo a abandonar el mar i decideixo caminar fins a la següent estació, Dun Laoghaire, arran de mar.